

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto

LAUSUNTO 12.6.2017

Asia: HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry lausuu kunnioittavasti Eduskunnan sivistysvaliokunnalle:

Lausunnon	keskeinen	sisältö
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto – SAKKI ry kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.		

SAKKI ry näkee pääasiassa huolestuttavana kehityksenä, että oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollon järjestämisvastuut jaettaisiin esityksen mukaisesti jatkossa kunnan ja maakunnan välillä. Katsomme kuitenkin maakuntiin perustettavat nuorisovaltuustot toivottuna esityksenä.

Oppilas- ja opiskelijahuollon järjestämisvastuun muuttaminen

SAKKI ry ei pidä toivottuna kehityksenä sitä, että oppilas- ja opiskelijahuollon palvelut eriytetään maakuntahallinnon ja kunnan välillä. Esityksessä mainitaan, että uudistuksen myötä oppilas- ja opiskelijahuollon palveluista terveydenhuolto siirrettäisiin maakuntahallinnon alaisuuteen, mutta huoltoon kuuluvat kuraattori- ja psykologipalvelut

sekä yhteisöllinen opiskelijahuolto säilytettäisiin kuntien alaisuudessa. Tämä luo SAKKI ry:n mielestä tilanteen, jossa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisina työskentelevät kuraattorit ja psykologit joutuvat asemaan, jossa heidän yhteistyönsä opiskelijahuollon muiden ammattilaisten kanssa vaikeutuu eri hallintoon kuulumisen myötä.

Esityksen perusteluissa mainitaan, että nuoret ovat kokeneet nykyisen järjestelmän haasteina tiedon puutteen eri palvelujen sisällöistä, luukulta toiselle siirtämisen ja vaikean saavutettavuuden. Terveystieteiden palvelujen siirtäminen maakuntahallinnon alaisuuteen lisäisi oletettavasti yhteistyötä opiskelijaterveydenhuollon ja muun terveydenhuollon tuottajien välillä, mikä on mielestämme positiivinen mahdollisuus. Samalla kuitenkin ei ole taetta, että nykyisen järjestelmän epäkohdat parantuisivat maakuntatasolla. Sen sijaan näemme riskinä, että juuri yhteisöllisen opiskelijahuollon sekä kuraattorien ja psykologien tiedonvaihto maakuntahallinnon alaisuudessa työskentelevien kanssa ei toimisi nykyistä paremmin, vaan heikkenisi. Samalla myös koulutusjärjestelmän säilyessä kuntien järjestämävastuulla loisi tilanteen, jossa tiedonvaihto kuntaan kuuluvan oppilaitoksen ja maakuntaan kuuluvan terveydenhuollon välillä olisi haastavaa. Esityksessä on tätä käsitelty siten, että tietojensaannin turvaamiseksi on tarpeellista säätää Kunta- ja maakuntatyönantajat KT:n oikeus tietojen saantiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain estämättä. SAKKI ry katsoo tämän olevan vähintäänkin, mitä tietojen vaihdon sujuvuuden kannalta voidaan tehdä ja huomauttaa, että esimerkiksi yhtenäisten asiakastietokantojen käyttäminen voisi edistää tätä tavoitetta.

SAKKI ry tunnustaa nykyisen järjestelmän epäkohdat, mutta huomauttaa siitä, että nykyisen järjestelmän korjaamiseen olisi vaadittu myös mittavia taloudellisia panostuksia, jotta huollon toimivuus ja opiskelijoiden ja työntekijöiden työrauha ja hyvinvointi olisi taattu. Esityksen tullessa lainsäädännöksi nykyisessä muodossaan loisi myös riskin, että kuntien pienennetyt resurssit eivät takaa riittävää panostusta opiskelijahuollon palveluihin, sillä niiden toimivuutta ei pystytä tarkastelemaan ammatillisesti pätevästi. Opiskelijoille kohdistettavien sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen henkilöstön ja asiakaskunnan tarpeet tulee huomioida järjestäjäosapuolelta riippumatta ja tätä täytyy valvoa valtiotason toimesta riittävästi.

Oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollon hajauttaminen maakunta- ja kuntatasolle siis huolestuttaa ammattiin opiskelevia, mutta samalla kyseenomaisessa esityksessä SAKKI ry kantaa huolta palvelujen maantieteellisestä saatavuudesta. Etenkin haja-asutusalueilla palvelujen saatavuus maakuntatasolla tulee varmistaa. Oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut tulee siis kirjata lakisääteiseksi lähipalveluksi.

SAKKI ry kuitenkin huomauttaa, että jo nykyisellään ammatillisessa koulutuksessa oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollon oloissa on selkeästi parannettavaa. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2015 toteuttaman kouluterveyskyselyn mukaan toisen asteen opiskelijat kokivat vastaanotolle pääsyn ajoittain haastavaksi. Muuten kuin terveystarkastukseen mentäessä kouluterveydenhoitajalle pääsyn koki helpoksi 67 % ja koululääkärille pääsyn helpoksi 51 % vastaajista.

Kuraattori- ja psykologipalveluissa tilanne on vielä kehnompina: kouluterveyskyselyn mukaan toisella asteella vastaajista 43 % kokivat pääsyn kuraattorin vastaanotolle helpoksi

ja psykologin vastaanotolle 39 %. Tämän kaltainen puutteellisuus jo pelkässä vastaanotolle pääsyssä asettaa merkittävän tarpeen tarkastella oppilas- ja opiskelijaterveydenhuollon puutteita ja resursointia. Opiskelijoiden ei tulisi kantaa huolta jo pelkästä vastaanotolle pääsystä. Ammatillisen koulutuksen reformin mukana tuleva opiskelijamäärän kasvaminen sekä siihen osoitettu lisäresursointi korkeintaan pitäisi yllä nykytilaa, mutta sen parantamiseksi on SAKKI ry näkee tarpeen osoittaa lisää resursseja.

Nuorten osallisuus maakuntatasolla

SAKKI ry pitää hyvänä, että esitykseen on kirjattu eri väestöryhmien osallisuus maakuntatasolla ja siten myös lakiin kirjataan maakunnan velvollisuus asettaa nuorisovaltuusto tai muu vastaava elin maakuntatasolle. SAKKI ry huomauttaa, että nuorten osallisuuden lisääminen maakuntatasolla juuri nuorisovaltuuston muodossa tulee tehdä riittävällä resursoinnilla ja siten, että kaikki nuoret aidosti osallistetaan nuorisovaltuuston muodostamiseen. Valtuustoissa ei tule olla vain tietyt nuoriso- tai opiskelijaryhmät ylliedustettuina, vaan valtuustojen moninaisuus ja aito edustavuus tulee varmistaa. Ehdotamme, että nuorisovaltuustot voitaisiin valita esimerkiksi siten, että jokaisesta maakunnan oppilaitoksesta on edustus nuorisovaltuustossa.

SAKKI ry kuitenkin huomauttaa, että koska esityksessä mainitaan, että nuorisovaltuustot eivät ole viranomaiselimiä tai päätöksenteon elimiä, nuorisovaltuustot eivät saa jäädä pelkäksi maininnaksi nuorten osallisuuden edistämisessä. Vaikka valtuustoille ei delegoida maakuntien toimivaltaa, maakunnille tulee asettaa velvoite kuulla nuorisovaltuustoa aina nuorison asioita koskevia asioita käsiteltäessä. Nuorisovaltuustoista ei saa tehdä passiivisia kumileimasimia, vaan aitoja nuorten vaikuttamiselimiä, joissa nuoret kokevat, että heitä kuullaan ja kunnioitetaan.

JASMINA KHABBAL

Puheenjohtaja

044 7530 581

jasmina.khabbal@sakkiry.fi

ANNA

Pääsihteeri

050

3100

anna.makipaa@sakkiry.fi

MÄKIPÄÄ

570

Lisätietoja:

Eero Kivinen, sosiaalipoliittinen asiantuntija

050 412 8949, eero.kivinen@sakkiry.fi